

Bildande av Asköviken-Tidö naturreservat, Västerås kommun (5 bilagor)

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklarar Länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogade beslutskarta (bilaga 1) som naturreservat. Länsstyrelsen fastställer samtidigt med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken en skötselplan för reservatet (bilaga 2). Länsstyrelsen skall var förvaltare för naturreservatet.

När detta beslut vinner laga kraft upphör Länsstyrelsens beslut den 24 april 1985 (dnr 11.121-1170-78) om bildande av Askövikens naturreservat, den 5 oktober 1987 (dnr 11.122-513-87) om förordnande till skydd för fågellivet i Asköviken och den 31 oktober 1991 (dnr 231-1062-91) om bildande av Tidö naturreservat att gälla.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är sammanfattningsvis att bevara och förbättra Asköviken som rast- och häckningslokal för våtmarksberoende fåglar, att bevara ädellövskogar och strandsumpskogar och den biologiska mångfald som är knuten till dessa miljöer samt att tillgodose friluftslivets, undervisningens och forskningens behov av studieobjekt.

Reservatet ingår i EU:s nätverk Natura 2000 (SE0250095). Bevarandesyftet med reservatet vad gäller den biologiska mångfalden är följande:

1. Bidra till att upprätthålla gynnsamt tillstånd för följande naturtyper enligt art- och habitatdirektivet som anmälts för Natura 2000-området:
  - Naturligt eutrof sjö med nate- eller dybladsvegetation – kod 3150
  - Fuktängar med blåttåtel och starr – kod 6410
  - Boreonemorala äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora – 9020
  - Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ - kod 9070
  - Alluviala lövskogar med klibbal och ask – kod 91 E0.
2. Bidra till att upprätthålla gynnsamt tillstånd för ett antal arter
  - enligt fågeldirektivet som är anmälda för området. Följande 20 arter är av särskilt intresse; rördrom, brun kärrhök, bivråk, fiskgjuse, havsörn, pilgrimsfalk, sädgås, stjärtand, årta, skedand, salskrake, småfläckig sumphöna, brushane, grönbena, ljungpipare, dvärgbeckasin, svartärna, fisktärna, törnskata och spillkråka och
  - enligt art- och habitatdirektivet (annex 2); asp och läderbagge.
3. Bevara de våtmarksvärden som utgör grund för att området också förts upp på listan över våtmarker av internationell betydelse (RAMSAR-listan).

4. I övrigt bevara eller återskapa livsmiljöer för andra skyddsvärda arter (internationellt och nationellt hotade arter).

Syftet skall uppnås genom framför allt följande åtgärder:

1. Skötseln inriktas på att bibehålla och återskapa en mångfald av biologiskt högkvalitativa vatten-, strand- och lövskogsbiotoper. Det gäller bl.a. att väl hävda strandängarna genom slåtter och bete, att återskapa en blå bård där markförutsättningarna gör detta möjligt, att åstadkomma laguner och kanaler i vassen och öka dess flikighet mot öppet vatten. Genom riktade skötselinsatser skall särskilt skyddsvärda arter gynnas, t.ex. skall gamla, grova ekar friställas för att gynna värmefördragande vedlevande organismer.
2. Begränsa övergödningen till Asköviken.
3. Riktade informationsåtgärder om naturreservatet/Natura2000-området/Ramsarobjektet till olika målgrupper (berörda markägare och lantbrukare inom avrinningsområdet, företag, turister, friluftsmänniskor/allmänheten, skolklasser på alla nivåer etc.). Naturskolan Asköviken utgör en viktig baspunkt för nämnda åtgärder.
4. Anordningar för friluftslivet underhålls och kompletteras vid behov för att kanalisera besökande och underlätta vistelse i området.

Åtgärder för friluftsliv, undervisning och forskning får dock inte medföra att de biologiska värden som utgör grund för reservatet på ett betydande sätt påverkas.

Föreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet meddelar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet för markägare och innehavare av särskild rätt till marken att

1. uppföra ny byggnad eller annan anläggning eller ändra befintlig sådan för ett annat nyttjande,
2. på mark, som på bifogade beslutskarta (bilaga 1) redovisas som "skogsmark för endast naturvårdande åtgärder", slutavverka, gallra, röja, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfålle annat än i enlighet med fastställd skötselplan,
3. skogsodla befintlig eller nedlagd åker och betesmark,
4. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart,
5. anordna upplag annat än tillfälligt för jord- eller skogsbrukets behov,

6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel utanför åker eller trädgårdsmark,
7. sprida handelsgödsel, stallgödsel eller annat gödningsmedel på naturbetesmarker, strandängar och på strandängsnära vallar vid Rudöklippan,
8. använda eller upplåta mark för campingplats, båthamn, båtuppläggningsplats eller skjutbana,
9. använda eller upplåta mark för skyttetävling, orienteringstävling eller militära övningar samt att
10. rida eller föra hästfordon i skogsmark där skogsbruk inte får bedrivas enligt föreskrift A2 (bilaga 1) eller på för allmänheten särskilt iordningställda vandringsleder/stigar.

Vidare är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

11. slutavverka, gallra eller röja på övrig skogsmark och trädklädd betesmark,
12. spränga, gräva, muddra, schakta eller utfylla,
13. bedriva vasstäkt,
14. anlägga ny väg, ta bort väg, bredda eller rätta befintlig väg samt anlägga parkeringsplats eller mötesplats, led, bro eller spång,
15. anlägga mark- eller luftledning samt att
16. uppföra stängsel eller andra hägnader annat än på mark som nyttjas som betesmark.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för skötsel av tomtmark och åkermark eller underhåll av befintliga hägnader, invallningar, diken, mark- och luftledningar samt vägar. Samråd skall dock ske med Länsstyrelsen inför rensning av diken inkl invallningsdiken.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

1. Utmärkning av reservatets gräns.
2. Utplacering av informationstavlor.
3. Vård av vegetation, flora och fauna, genom betesdrift, slåtter, bränning av gräs och vass, anläggande och skötsel av blå bård, restaurering och löpande skötsel av vassar och naturvårdande avverkningar och röjningar i enlighet med fastställd skötselplan.
4. Befintliga anordningar för allmänhetens friluftsliv som parkeringsplatser, stigar, fågeltorn, plattformar informationstavlor/skyltar bibehålls och underhålls i enlighet med fastställd skötselplan. För att kanalisera besökarna anordnas ytterligare en parkeringsplats väster om reservatet samt fler stigar, bl.a. en förbindelse från norra delen av viken utmed vallen i väster till södra delen, förbi Rudöklippan och vidare österut till Harholmen samt gömslen. Vissa etapper görs handikappanpassade.
5. Översilning av vatten från Asköbäcken över strandängen för att minska växtnäringsläckaget till Asköviken.
6. Dokumentation och uppföljande undersökningar av mark- och vattenförhållanden, vegetation, flora och fauna.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet för allmänheten att

1. under perioden fr.o.m. den 1 april - t.o.m. den 15 juli beträda det område som framgår av bifogade beslutslista (bilaga 1)
2. under perioden fr.o.m. den 1 april - t.o.m. den 15 augusti med båt eller på annat sätt vistas inom vattenområde som framgår av beslutslista (bilaga 1)
3. framföra motordrivna fordon annat än på allmän och enskild väg,
4. parkera annat än på särskilt anvisade parkeringsplatser,
5. ställa upp husvagn, husbil eller släpvagn,
6. rida annat än på allmän och enskild väg,
7. anordna motortävling, skyttetävling, orienteringstävling, båttävling eller träning för detta,
8. anbringa tavla, skylt eller affisch eller snitsla spår,
9. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar samt gräva upp växter,
10. tälta,
11. göra upp eld,
12. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur utanför tomtmark,
13. klättra i boträd eller på annat sätt avsiktligt störa häckande fåglar,
14. samla insekter eller andra ryggradslösa djur samt att
15. på störande sätt använda radio eller annan ljudanläggning.

Tältnings- och eldningsförbudet gäller under förutsättning att Länsstyrelsen inte iordningställer och anvisar särskilda platser.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan, ej heller för vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena. För sådana vetenskapliga undersökningar krävs dock godkännande från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Skäl för beslutet

Naturreservatet omfattar Asköviken med strandängar, ett sammanhängande landområde norr om viken som huvudsakligen omfattar betesmarker, samt ett område söder om viken som utgörs av lövdungar i ett jordbrukslandskap. Norra delen av området skyddades som naturreseptat 1985 (Askövikens naturreseptat) och södra delen 1991 (Tidö naturreseptat). De båda naturreseptaten har i förvaltningshänseende betraktats som ett objekt. Det är angeläget att få enhetliga bestämmelser och en enhetlig skötselplan för hela området. Detta reservatsbeslut omfattar geografiskt de båda tidigare reservaten, utan gränsjusteringar.

Asköviken är en av Mellansveriges främsta fågellokaler och ingår i området "Asköviken-

Sörfjärden" som i november 2001 fördes upp på listan över våtmarker av internationell betydelse enligt den s.k. våtmarkskonventionen (Ramsar-konventionen). Regeringen har förklarat området som särskilt skyddsområde (SPA-område) enligt fågeldirektivet och också föreslagit det som område av gemenskapsintresse (pSCI) enligt art- och habitatdirektivet. Länsstyrelsen har upprättat förslag till en bevarandeplan för Natura2000-området. Reservatsbeslutet med tillhörande skötselplan är i överensstämmelse med föreslagen plan.

Områdets huvudsakliga bevarandevärden är knutna dels till viken och strandängarna i anslutning till denna, med mycket stora fågelfaunistiska värden, dels till ädellövförekomsterna söder om viken, som uppvisar en mycket rik och säregen flora och fauna. Utförligare beskrivningar av reservatets naturvärden återfinns i skötselplanen (bilaga 2).

Området är av riksintresse för naturvård och friluftsliv och, vad gäller Tidösidans del av området, också av riksintresse för kulturminnesvård enligt 3 kap. 6 § 2 stycket miljöbalken. Reservatet ingår i ett område, Mälaren med öar och strandområden, som enligt 4 kap. 2 § miljöbalken utpekats som ett område där turismens och friluftslivets intressen särskilt skall beaktas.

Bevarandet av naturvärdena förutsätter att

- strandängar och betesmarker hävdas genom slåtter och/eller bete
- ädellövförekomsterna, i synnerhet de äldre ädellövträden, bevaras
- igenväxningen av viken begränsas dels genom åtgärder för att minska näringsläckaget från omgivningarna, dels genom skötsel av vassområden och genom att åstadkomma en blå bård
- störningar och slitage från en besökande allmänhet motverkas genom reservatsföreskrifter, åtgärder för ytterligare kanalisering samt genom information.

Naturskolan Asköviken, som startade i början på 1990-talet har bidragit till att göra Asköviken tillgänglig för inte minst barn och ungdom och bidrar allmänt till att området är välbesökt.

Asköviksfonden WWF inrättades i slutet på 1980-talet genom ett avtal mellan Vårdsnaturfonden WWF, Västerås kommun och Länsstyrelsen i Västmanlands län. Fondens ändamål är att restaurera, bevara och göra Askö-Tidöområdets naturvärden tillgängliga. Avkastningen av fondens insamlade medel har under åren finansierat en rad åtgärder som har betytt mycket för den positiva utveckling som skett i området under de senaste 10-15 åren.

Länsstyrelsen anser att detta beslut är i överensstämmelse med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Området är i sin helhet redovisat som naturreservat i kommunens gällande översiktsplan.

Detta beslut bidrar till att nå miljökvalitetsmålen levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker, ett rikt odlingslandskap och levande skogar.

Upplysningar

Av Länsstyrelsens beslut den 24 april 1985 om bildande av Askövikens naturreservat (dnr 11.121.1170-78) framgår följande vad gäller reservatsgränsen i väster: Mellan Rudö och Asköbäcken går reservatsgränsen på bankett mellan vall och valldike 1 meter från krönet av dikesslätten. Där bankett saknas och vallen ligger intill valldiket går gränsen på vallen 1 meter från dikesslätens övre kant. Pumpstationen ingår inte i reservatet.

Länsstyrelsen har föreslagit att förbud mot jakt på sjöfågel införs för reservatets vattenområden och strandängar men föreslår att förbudet inte införs nu, utan först efter att förhandlingar med markägarna om intrångsersättning inletts eller avslutats. Dessa förhandlingar planeras under år 2004.

Ärendets handläggning

Ett förslag till ny gemensam skötselplan för de båda naturreservaten Asköviken (bildat 1985) och Tidö (1991) har tidigare under år 2000 varit utsänt på remiss. Länsstyrelsen har därefter omarbetat förslaget med hänsyn till de synpunkter som därvid kom fram. Länsstyrelsen har i syfte att åstadkomma enhetliga bestämmelser för de båda naturreservaten dessutom föreslagit att de båda naturreservaten skall slås ihop till ett naturreservat och därför upprättat förslag till nytt reservatsbeslut med tillhörande skötselplan för hela området, daterat den 11 augusti 2003.

Förslaget till beslut och skötselplan har också anpassats för att överensstämma med förslaget till bevarandeplan för Natura 2000-området Askö-Tidö (SE0250095). Anpassningen innebär framför allt att bevarandesyftena preciserats dels för de naturtyper och arter som enligt art- och habitatdirektivet anmälts för området, dels för de fågelarter som anmälts enligt fågeldirektivet.

Föreskrifterna för det sammanslagna naturreservatet innebär ändringar i förhållande till tidigare reservatsbeslut i följande avseenden: Föreskrifterna för Tidö naturreservat rörande förbud mot att ta bort eller skada stengärdesgårdar, odlingsrösen, åkerholmar eller alléer samt förbudet mot att nydika eller kulvertera öppna diken har utgått mot bakgrund av gällande biotopskydd och det i kommunen generellt gällande markavvattningsförbudet. Föreskrifterna för Askövikens naturreservat rörande förbud mot invallning och nydikning har också utgått mot bakgrund av nämnda markavvattningsförbud. Förbuden för allmänheten att avsiktligt döda eller skada grod- och kräldjur har utgått mot bakgrund av att samtliga dessa nu är generellt fridlysta. I Askövikens naturreservat gäller förbud att plocka blommor. Länsstyrelsen föreslår att detta förbud tas bort eftersom det inte behövs för att tillgoda syftet med reservatet. Mot bakgrund av områdets internationella betydelse som värdefull fågellokal har Länsstyrelsen föreslagit att förbud mot jakt på sjöfågel införs för reservatets vattenområden och strandängar.

Länsstyrelsen har i skrivelse den 12 augusti 2003 med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. förelagt berörda sakägare att, om de vill framställa erinran mot förslaget till beslut och skötselplan för naturreservatet göra detta hos Länsstyrelsen inom en månad från den dag de fick del av förslaget till beslut.

Länsstyrelsen har i enlighet med 27 § verksförförordningen (1995:1322) utrett de föreslagna föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumenterat dessa i en konsekvensutredning, som bifogades för kännedom och eventuellt yttrande inom ovan nämnda tid. Några sakägare har inkommit med synpunkter. Tidö-Lövsta invallningsföretag yrkar på "att gränsen för naturvårdsområdet läggs 2 m utanför vallen". Länsstyrelsen konstaterar, vilket framgår av skrivningen under rubriken "Upplysningar" ovan, att Länsstyrelsens beslut från år 1985 redovisar var reservatsgränsen går i anslutning till vallen. Föreliggande förslag till sammanslagning av de två naturreservaten till ett reservat innebär i sig ingen ändring av reservatsgränsen. De synpunkter i övrigt som förts fram har beaktats genom komplettering till skötselplanen. Markägarna har heller inte anfört någon erinran mot förslaget att införa förbud mot jakt på sjöfågel inom reservatets vattenområden och strandängar.

Ekonomistyrningsverket har genom skrivelse den 12 augusti 2003 beretts tillfälle att yttra sig över konsekvensutredningen men har inte lämnat några synpunkter i ärendet.

Länsstyrelsen har i skrivelse den 12 augusti 2003 enligt 25 § nämnda förordning samrått med Västerås kommun och med stöd av 26 § samma förordning samrått med Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen och Naturvårdsverket. Förslaget har därutöver sänts på remiss till flera myndigheter och organisationer.

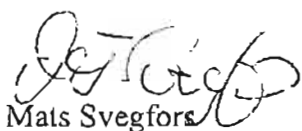
Yttranden har inkommit från Västerås stad, Naturvårdsverket, Vägverket, Sjöfartsverket genom Stockholm-Mälarens sjötrafikområde, Skogsvårdsstyrelsen Mälardalen, Polismyndigheten i Västmanlands län, Jägareförbundet Västmanland och från LRF:s kommungrupp i Västerås. Länsstyrelsen konstaterar att de synpunkter som framkommit inte motverkar sammanslagningen av de båda reservaten.

Länsstyrelsen anser således att ett nytt reservat skall bildas med det syfte, föreskrifter och skötselplan som framgår av detta beslut.

Beslut om kungörelsedelgivning, se bilaga 4.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, enligt bilaga 5 (formulär nr 11).

I ärendets slutliga handläggning har deltagit landshövding Mats Svegfors, beslutande och naturvårdsdirektör Christina Lindahl, föredragande samt
länsråd Håkan Eriksson
länsassessor Torsten Eriksson
arkitekt Hans Lindgren
länsantikvarie Birgitta Cedenhag och
naturvårdshandläggare Henrik Roos.

Mats Svegfors

Christina Lindahl

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Administrativa data
4. Beslut om kungörelsedelgivning
5. Hur man överklagar, formulär nr 11.